

#SAVEUS
#FINLANDSBARN

VÄRLDEN ÄR SÅ STOR

”ÖPPNA UPP DITT FÖNSTER OCH LÅT VÄRLDENS LUFT STRÖMMA IN”

- Zacharias Topelius

Kära pedagoger, i år firar vi Zacharias Topelius 200 års jubileum. Det vill vi lyfta fram genom att vandra i poeten och opinionsbildarens fotspår och lämna ett avtryck hos de barn och unga vi möter i era skolor idag. Inspirerat av Topelius saga *Björken och stjärnan* så har vi tagit fram ett TIU-program med tillhörande materialpaket som vill hylla författaren och vår gemensamma värdegrund. Vi vill kasta ljus på de människor i samhället som idag behöver synlighet, vi vill vara med och påverka för en humanare människosyn och likt Topelius vill vi uppmärksamma vårt språk. Vi hoppas kunna ge framtidens medborgare mod till att uttrycka sina åsikter och inspirera dem till läs- och skrivglädje.

Syftet med materialet är att eleverna ska lära sig försvara och högakta de mänskliga rättigheterna, värdesätta sina rötter och sin roll i generationskedjan och känna på glädjen av att skapa och uttrycka sig. Materialet stödjer elevernas utveckling till humana människor som strävar efter sanning, godhet, rättvisa och fred. Materialet främjar välbefinnande, demokrati och uppmuntrar till en aktiv medverkan i medborgarsamhället.

Sarah Bergkulla
Teaterpedagog
sarah.bergkulla@wasateater.fi

Nina Dahl - Tallgren
Teaterpedagog
nina.dahl-tallgren@wasateater.fi

I materialet kommer ni att hitta övningar som ni kan använda er av innan och efter vårt teaterbesök. Förarbetet ger eleverna möjlighet att bekanta sig med TIU-programmet, dess tematik och spelstil. Vi lyfter även fram vår inspiration till TIU-programmet: Zacharias Topelius. I efterarbetet får eleverna bearbeta sina upplevelser och fördjupa sig i tematiken. I efterarbetet har vi ett samarbete med tidningen Eos, som Topelius en gång i tiden var med och initierade. Vi hoppas alla pedagoger vill låta sin grupp ta del av den uppgiften.

Vi vill uppmuntra dig att vara lyhörd och låta elevernas tankar och konstnärliga upplevelse av TIU-programmet styra valet av bearbetningsuppgifter.

Använd materialet så som du anser lämpligt för din grupp. Anpassa innehållet enligt den tid du har till förfogande och elevernas mognad. Ifall du vill ha stöd och vägledning med att omsätta övningarna i praktiken, tveka inte att ta kontakt.

Med vänliga hälsningar,

MANUS OCH REGI: Lina Teir

MANUSBEARBETNING: Arbetsgruppen

I ROLLERNA: Johan Aspelin, Nina Dahl-Tallgren, Tove Qvickström

SCENOGRAFI: Lasse Idman

KOSTYMDESIGN: Belinda Fridlund, Hanna Enlund

MASK- OCH PERUKDESIGN: Fia Derghokasian

MUSIK- OCH LJUDPLANERING: Tim Stratton, Lina Teir

STUDIEMATERIAL: Sarah Bergkulla och Nina Dahl-Tallgren

WORKSHOP: Sarah Bergkulla

REKVISITA: Raija Sabel, Sara Snickars

DEKORVERKSTAD: Jeremy Crotts, Stig Lund, Nicholas Isaksson

KOSTYMATELJÉ: Belinda Fridlund, Hanna Enlund, Ida Vikfors

FOTO, VIDEO, AFFISCH: Linus Lindholm, Frank A. Unger

VIDEO: Linus Lindholm

TEATERCHEF/ANSVARIG UTGIVARE: Åsa Salvesen

ETT STORT TACK TILL: Vasa övningsskolas personal, Röda Korset Vasa svenska avdelning, Eos, Svenska Litteratursällskapet, Javad Hussaini, Ingrida Grigaityte, Matilda Ståhl, Ahmed och Fares Shadad

Föreställningens rättigheter övervakas av Wasa Teater

FÖRESTÄLLNINGENS LÄNGD: ca 90 min, ingen paus

SPELPERIOD: 14.9 - 21.12.2018

TEKNISK CHEF: Mats Antell

ADMINISTRATIV CHEF: Marit Berndtson

LJUSTEKNIKER: Alexander Nyberg

LJUS- OCH SCENTEKNIKER: Michael Eriksson

MASKÖR: Fia Derghokasian

FASTIGHETSSKÖTARE/SCENTEKNIKER: Dan-Ove Glader

FÖRSÄLJNINGSCHEF: Simon Ventus

FÖRSÄLJARE: Ingela Johansson

BILJETT KASSAN: Johan Pohjanheimo, Margaretha Unger

MARKNADSFÖRINGSCHEF: Jan Fröjdö

TEATERPEDAGOGER: Nina Dahl-Tallgren, Sarah Bergkulla

EKONOMISEKRETERARE: Ulf Johansson

STÄDFÖRMAN & STÄDARE: Olena Galchenko, Sara Snickars, Tatjana Fors

PUBLIKVÄRDAR: Måns Backman, Benjamin Fridlund, Christian Joffs, Otto Väärä, Ellen Mattans, Felicia Lytz, Wilma Fröjdö, Matilda Anttila, Denise Källman

VÄRLDEN ÄR SÅ STOR

År 2025. Finländska flyktingbarn har anlänt till ett nytt land på grund av den rådande situationen i hemlandet. Med sig har de sin ryggsäck och vad de behöver ha med sig i flykten. Två av barnen känner vi igen från Topelius Björken och stjärnan. Pojken heter Lasse och flickan heter Rosa. De har varit ute i världen i många år, men fortfarande påminns de om bilderna hemifrån – björken, stjärnan, mamma och pappa.

Precis som barnen i Björken och stjärnan, får eleverna lämna det bekanta bakom sig och möta en ny värld där de måste lära sig att navigera fram. När föreställningen börjar registreras eleverna och blir flyktingar, numrerade i ett globalt system med de lagar och regler som råder i den nya tiden. De möts av Vakterna, Chefen och Volontären.

Föreställningen är interaktiv och skapas till stor del i stunden genom elevernas aktiva deltagande. Föreställningen fokuserar på vikten av att kunna uttrycka sig genom språket, inramad av Topelius och en flyktingsituation. Föreställningen riktar sig i första hand till årskurserna 4-7.

VAD ÄR TIU?

Teater i undervisningen är en didaktisk teaterform där publiken är medverkande, inte enbart åskådare. Till skillnad från en vanlig föreställning, finns det ingen gräns mellan skådespelare och publik i ett TIU-program. Genom att vara en del av historien får eleverna möjlighet att uttrycka åsikter och känslor samt reflektera kring problematiken i TIU-programmet. Inom trygga ramar ställs eleverna inför problem och situationer där de kan utveckla sin empati och inlevelseförmåga.

I en situation där någon annan har makten över ditt liv och du har förlorat det mesta finns det något du har kvar: din möjlighet att uttrycka dig genom språket, försvara din rätt och göra avtryck. Precis som Topelius kan du skriva in dig i historien.

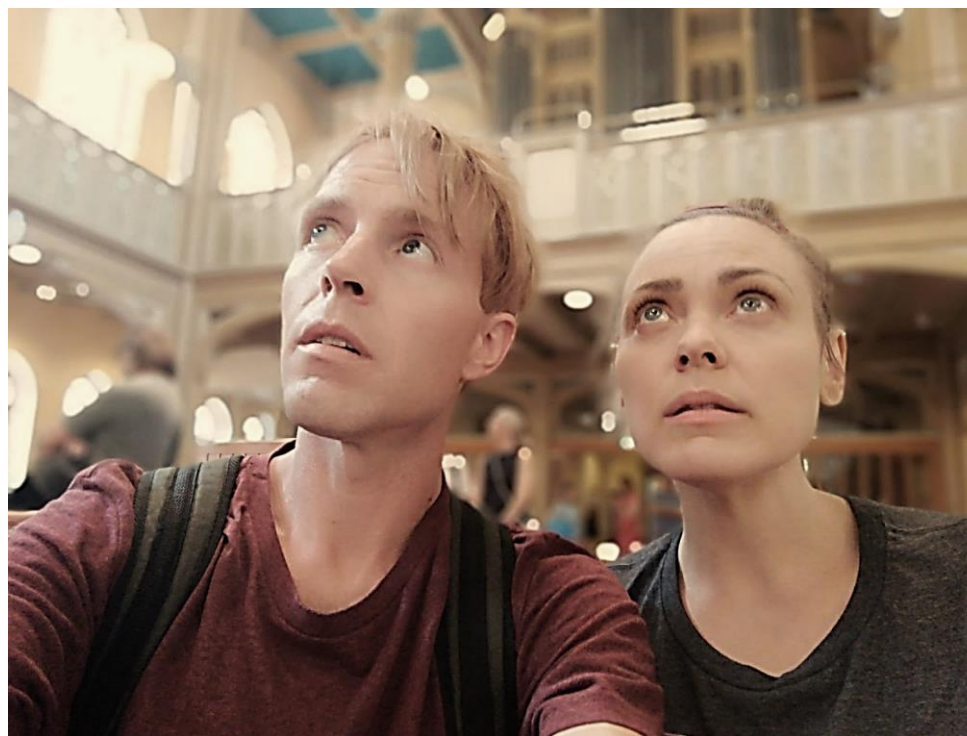

Foto: Johan Aspelin

REGISSÖRENS ORD

Mitt arbete med "Världen är så stor" har mycket handlat om att resa i tiden. På 1800-talet mötte jag en författare och opinionsbildare, Zacharias Topelius, som jag omedelbart kände samhörighet med. Som pedagog och konstnär är det lätt att skriva under Topelius ambition - att göra undersåtar till medborgare. Topelius valde att använda sin privilegierade position och sin begåvning till att sätta ljuset på samhällets mest utsatta. I hans saga "Björken och stjärnan" fann jag inspirationen att föra hans arv vidare.

Jag reste vidare till min egen skoltid på 1990-talet och fann en 11-åring som var intresserad av samhället, som ville delta och påverka och som ville skriva. Ett barn som funderade på moraliska och existentiella frågor och som, med Naomi Wadlers ord, "får rösta om bara sju år". I Vasa Övningsskola har hon under repetitionsprocessen fått sällskap av dagens barn - vetgiriga, engagerade unga människor med öppna hjärtan.

Tillbaka i min egen samtid ser jag frågeställningar som vi behöver mötas kring - barn och vuxna. "Vad är en människa värd?" "Vad är det värt att höja rösten för?" När vi tillsammans med barnen i "Världen är så stor" landar i framtiden, år 2025, ställs de frågorna på sin spets. Finlands yngre medborgare har mycket att bidra med. Det blir spännande att se hur de vill använda sin röst och sin penna.

Lina Teir
Manusförfattare och regissör

SKÅDESPELARNAS TANKAR OM PRODUKTIONEN

För mig har det varit en dröm att få möjligheten att förverkliga ett TIU-program på Wasa Teater. Jag är nu mycket glad över att det för första gången i Finland genomförs en TIU-turné på en institutionsteater. Jag är förtjust i hur TIU som didaktisk teaterformen, aktiverar deltagarna och ger fina synergier till läroplansarbetet i skolorna. Barnen får möjlighet att uttrycka åsikter, känslor och reflektera kring de frågor som TIU-programmet väcker. Det känns som om vi med den här produktionen bidrar till att ge barnen mod, tro och vilja att göra ett viktigt avtryck i framtiden.

Nina Dahl-Tallgren
Teaterpedagog & Skådespelare
Spelar rollen som chefen och volontären i TIU-programmet

Jag tycker denna produktion är viktig för den väcker tankar kring så många olika ämnen. Olika ämnen som i grund och botten ändå handlar om samma sak, nämligen medmännisklighet och människovärde. Flyktingar, utanförskap, att bli sedd, att våga ha en åsikt och stå för den. Vi lever nu i ett samhälle som accelererar hårt framåt och individen blir ofta osynlig i massan. Själviskhet och ekonomisk vinst kör över allt sunt förnuft. Men ingenting förändras om man inte står upp och vågar göra sin röst hörd.

Johan Aspelin
Skådespelare
Spelar rollen som Lasse i TIU-programmet

Det är första gången jag medverkar i ett TIU-projekt. Det är utmanande, spännande och givande att få spela och agera med olika barngrupper varje gång. Jag är glad att jag i och med det här projektet får vara med och ge barnen en möjlighet att sätta sig in i en fiktiv verklighet - en verklighet som är långt borta från deras egen. Att uppmuntra dem att tänka självständigt och fundera på stora frågor som medmännisklighet och orättvisa, och vikten av att få sin röst hörd.

Tove Qvickström
Skådespelare
Spelar rollen som Rosa i TIU-programmet

LÄRARRÖST OM VÄRLDEN ÄR SÅ STOR

Det är värdefullt som lärare och som skola att få medverka i projekt organiserade av extern arrangör som främjar lärandet. Detta för att vidga egna synsätt och erfarenheter men också för att skapa ny förståelse för metoder och arbetssätt. Som lärare jobbar man ofta ensam och det finns en risk att man inte åtar sig nya uppdrag eller större projekt, hur de än lockar, pga tidsbrist och arbetsmängd. Därför är det till fördel att samarbeta, låta sig inspireras av andra och dela på uppgifter för att skapa något nytt och eventuellt bestående i kunskapsvardagen.

I vår skola välkomnar vi samarbetspartners, speciellt aktörer som idkar professionell verksamhet som bidrar till mervärde i skolvardagen. Teatern är ett fint exempel på hur eleverna får erfara dramapedagogik i skolan med professionell handledning. Dramatiseringen, dialogen och upplevelsen blir mer autentisk för eleverna när de får instruktioner och handledning av skådespelare och teaterpedagoger. Att gå in och ur roll kan vara en krävande uppgift för elever men med rätt vägledning, övning och inspiration är det möjligt och berikande.

Projektet "Världen är så stor" utvärderas positivt av eleverna. Förarbetet med berättelsen "Björken och stjärnan", diskussionerna om flyktingproblematiken och sessionerna med skådespelarna har varit lärorika och givande på många sätt. Ett stort tema med många lösa trådar bildar plötsligt en begriplig helhet genom varierande arbetssätt där en gammal berättelse möter dagens utmaningar i samhället. Detta helt enligt läroplanens målsättning med helhetsskapande undervisning och kompetensutveckling.

Största orsaken till att eleverna uppfattar projektet spännande är att TIU-metoden inkluderar eleverna i pjäsen. De får erfara situationen, ta del av känslan och agera i roll. Detta är nytt och förhoppningsvis något både skolvärlden och teatern kan vidareutveckla i framtiden för att möjliggöra lärande och kunskap i nya lärmiljöer.

Minna Rimpilä
Lektor
Vasa övningsskola

ATT SPELIFIERA TOPELIUS

- ETT ÄMNESÖVERSKRIDANDE SAMARBETSPROJEKT INOM RAMEN FÖR TEATER I UNDERVISNINGEN

Matilda Ståhl, Åbo Akademi, matstahl@abo.fi
Hannah Kaihovirta, Helsingfors universitet, hannah.kaihovirta@helsinki.fi
Minna Rimpilä, Vasa övningsskola, minna.rimpila@abo.fi

Begrepp som spelifiering och spelbaserat lärande används idag i många pedagogiska sammanhang. Exempelvis uppmuntras läraren att "använda sig av de möjligheter som spel och spelifiering erbjuder" inom grunderna för läroplanen inom grundläggande utbildningen (Utbildningsstyrelsen, 2016, s.35). Spelifiering innebär att man använder sig av element från spelvärlden i ett annat sammanhang än spelindustrin, till exempel i undervisningen (Deterding, 2011). Det kan exempelvis handla om poängsystem för utförda uppdrag, men vår utgångspunkt är att det även finns andra spelelement man kunde använda sig av.

I den aktuella studien utgår vi från ett ämnesöverskridande samarbetsprojekt med utgångspunkt i drama, bildkonst samt modersmål och litteratur. Vi avser att undersöka hur spelifiering, inom ramen för Teater i undervisningen, kan ta sig uttryck inom skapandet och utförandet av den interaktiva pjäsen *Världen är så stor*.

Arbetet med studien pågår ännu, men närmare information hittar ni på <https://matildastahl.wordpress.com> då studien publicerats.

Källor

- Deterding, S. Dixon, D. Khaled, R. Nacke, L. (2011). *From Game Design Elements to Gamefulness: Defining "Gamification"*. MindTrek'11, September 28-30, 2011, Tampere, Finland.
- Nacke, L. Deterding, S. (2016). *The maturing of gamification research*. Computers in Human Behaviour. 71. 450-454.
- Ståhl, M. Kaihovirta, H. Rimpilä, M. (2017). *Visual Learning and Identity Construction through Gamification in Visual Art Education*. Conference proceedings, ECGBL 2017, Graz, Austria.
- Ståhl, M. Kaihovirta, H. Rimpilä, M. (2018). *Learning and Identity Construction through Gamification in Visual Art Education - A Student Perspective*. Conference paper under review, ECGBL 2018.
- Utbildningsstyrelsen. (2014) *Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen*.

I en situation där någon annan har makten över ditt liv och du har förlorat det mesta finns det något du har kvar: din möjlighet att uttrycka dig genom språket, försvara din rätt och göra avtryck. Precis som Topelius kan du skriva in dig i historien.

Utdrag ur informationstexten om Världen är så stor

”FRAMFÖR MIN HÄLSNING TILL DET TJUGONDE SEKLETS UNGDOM”

- Zacharias Topelius

Den 14 januari 1818 föddes tidningsredaktören, historieprofessorn och sagofarbrorn Zacharias Topelius på Kuddnäs i Nykarleby. Hans far hette, även han, Zacharias Topelius och hans mor var Sofia (Calaminus). Familjen utökades år 1820 med lillasyster Johanna Sofia. Fadern arbetade i staden som provinsialläkare och familjen umgicks följaktligen i de mer välbärgade kretsarna i staden. Topelius var ett efterlängt barn och det sägs att gårdens trädgårdsmästare läste i stjärnorna att Zacharias Topelius skulle bli ett berömt namn.

Topelius fick en mångsidig uppfostran och utbildning, där hårt arbete varvades med lek, kreativitet och självreflektion. Efter småbarnsskolan och undervisning i hemmet flyttade han som 11-åring till Uleåborg för att gå i Trivialskola. Där han skulle bl.a. bättra på sina finskakunskaper. Efter tre år i Uleåborg bar det vidare till Helsingfors och förberedelser för studentexamen. Till sin hjälp hade Topelius Johan Ludvig Runeberg och tillsammans med sju andra pojkar så bodde och studerande han hemma hos familjen Runeberg. 1833 avlade Topelius sin studentexamen och samma år fortsatte han sina studier vid Kejsarliga Alexanders universitet i samma stad. Därifrån blev han slutligen år 1840 filosofie magister.

År 1842 förlovade sig Topelius med Emilia Lindqvist och år 1845 gifte de sig. Samma år hade han debuterat med diktsamlingen *Ljungblommor*, som bland annat innehöll dikter skrivna till fästmän. Emilia hade även själv litterära och konstnärliga intressen och läste och kommenterade ofta det som Topelius skrev. När Topelius gav ut *Sagor* (1847) illustrerade hon den första utgåvan. Tillsammans fick paret åtta barn, men tragiskt nog överlevde endast tre av dem till vuxen ålder.

Topelius fader ansåg att en ordentlig karl skulle leva med pennan i handen, ingen dag skulle gå utan en skriven rad. Detta råd följde sonen livet ut. Under sin tid som publicist och författare utgav Topelius sin tredelade diktsamling *Ljungblommor*, två romaner, fyra samlingar *Sagor*, fyra band av *Läsning för barn* och två läroböcker. Han författade även två historiska skådespel, tre operalibretton, texten till två stora bildverk samt tillfällesdikter, föreläsningar, tal och mycket därtill.

Zacharias var med och formade uppfattningen om vårt lands historia, natur och geografi. Med sin gedigna produktion för barn och unga skapade han också landets första egentliga barnlitteratur. Han var på många sätt en föregångare. Under en tid när klyftan var stor mellan rik och fattig och kvinnans roll begränsad, så han lyfte fram sociala orättvisor och kvinnors potential i samhället. Han stod på de svagas sida, värnade om landets båda språk, intresserade sig för djurskyddet och var en av dem som tog initiativ till att grunda en svenskspråkig teater, den vi idag kallar Svenska Teatern. Topelius somnade in den 12 mars 1898 hemma på Björkudden.

Källor:

<http://www.nykarleby.fi/topelius/om-topelius>
8.8.2018, Topelius, Nykarleby - Uusikarlepyy

<http://www.topelius.fi/index.php?docid=3>
8.8.2018, SLS, Zacharias Topelius skrifter

Foto: Johan Aspelin och Tove Qvickström

OM VÄRLDEN ÄR STOR, MÅSTE VI MÄNNISKOR VARA STÖRRE

Föreställ dig att du bor i en liten by, där finns knappt mer än 30 hus och du känner alla som bor där. Där odlar din familj potatis och skördar äpplen och plockar aprikoser från träden. I ladan har ni kor, får och ett par katter som vilar i skuggan av huset. Runt om byn finns berg och i bergen finns det grottor, därifrån rinner kallt källvatten som svalkar en när det är varmt. Ni trivs där ni bor, i byn där alla hjälper alla.

Det här låter ju inte helt främmande från hur man kan ha det i en liten by i Österbotten. Här odlar vi också potatis och äpplen, hur det är med aprikoser kan jag inte säga. Men i våra ladugårdar står också kor, får och de flesta av oss har väl iallafall klappat en katt någon gång. Faktum är att byn som just beskrevs inte heller ligger särskilt långt bort, bara ungefär 5 timmar - med ett direktflyg.

Åker man sydost i 4300 kilometer så kommer man till Afghanistan. Där växte Javad upp tillsammans med sin familj, det var också där han som 9-åring började skolan.

På morgonen hade Javad en timmes skolväg till fots, innan han kunde sätta sig ner i det varma klassrummet tillsammans med de andra barnen som hade samlats framför den kantstötta griffeltavlan. Det var stökigt i klassen, ända tills lärarinnan kom in och då började lektionen. Väl hemma igen hjälpte alla till med sysslorna som skulle utföras på gården innan det blev kväll och det var dags att lägga sig. Så kunde en helt vanlig dag se ut.

I Afghanistan har det varit krig i ungefär 40 år, man är oense om vem som ska styra landet och hur det ska styras. Det har i sin tur gjort landet till ett av de fattigaste i världen.

Människor plundrade Javads hem och ville att han skulle följa med dem för att kriga för deras sak. Det ville varken Javad eller hans familj. Rädda för vad konsekvenserna av ett motstånd skulle innebära, så sålde familjen allt de ägde och lämnade sitt hem i jakten på trygghet. I Ghazni fann de en lägenhet som de kunde hyra, där bodde Javad tills han var 16 år gammal.

Staden var inte heller säker och Javads mamma uppmuntrade sin son att fly, för i Afghanistan kunde Javad inte få ett bra liv. Trots att ovissheten var stor om han skulle överleva flykten, så var rädslan större för vad som kunde hända om Javad stannade i sitt hemland.

Ännu en gång bröt Javad upp med det han kallade hem, men olikt den första gången så gav han sig av ensam denna gång. Utefter vägarna i Iran, Turkiet, Grekland, Makedonien, Österrike, Tyskland, Sverige fanns många andra flyktingar som var i samma situation som han. De var också rädda och osäkra om de skulle överleva. Mitt i natten anländer han till en flyktingförläggning i Oravais i Finland. Där ligger människor han inte känner och sover. Människor han nu skulle bo med. Det var svårt. Javad är rätt blyg av sig och hade därför svårt att få kompisar. Han hade också problem med att uttrycka sig, eftersom han inte kunde finska, svenska eller engelska. Men via gester och kroppsspråk lyckas han ändå göra sig förstådd.

Efter att ha blivit förflyttad runt till olika platser, så bor Javad i dag i Vasa där han studerar. Han hjälper sin finländska kompis med att bygga, måla och snickra och han är med på repetitionerna av TIU-programmet. Världen är så stor. Han ler ofta, lyssnar på människorna runt om honom, iakttar med nyfikenhet och sträcker ut en hjälpare hand direkt någonting ska lyftas, bäras eller göras. Det är svårt att se att han i sin ryggsäck har minnen av familjemedlemmar och vänner som mist sitt liv på grund av kriget och flykten från Afghanistan. Det är också svårt att se att han egentligen är ängslig och väntar på att få ett svar om han får stanna i Finland. Om han äntligen kan få kalla den plats han bor på för hem. Äntligen få känna sig trygg. Fast han ler, för det får människorna runt om honom att må bättre.

Javad, vad skulle du vilja säga till de ungdomar som ser vår föreställning?
- Var tacksam för det du har, här i Finland har barn och unga det väldigt bra mot om man jämför med hur det är i andra delar av världen. Det finns många länder där barn bara drömmer om att få leva i ett land där det är fred, där de kan studera och lära sig. Teaterpjäsen har ett viktigt budskap: att vi alla är lika värda som människor fast vi kommer från olika delar av världen och ser olika ut. Det är viktigt att vi respekterar varandra. Vi ska ta hand om varandra. En gång gav min pappa mig en penna, det var den bästa presenten jag fått. Jag hoppas vi alla kunde använda våra pennor för att uttrycka det vi vill säga och tycker är rättvist. För mig är framtiden svår. Jag väntar besked om jag får stanna kvar här. Men jag hoppas kunna jobba med människor här i Finland, jag känner att jag är bra på att ge stöd och hjälpa.

Samma dag som intervjun med Javad äger rum nås vi av nyheten: "Finland fortsätter skicka afghaner till Kabul trots nya oroligheter i landet", "Våldet i Afghanistan trappas upp – utbildningscenter och militära byggnader mål för våldsdåd i Kabul" och "Talibanrebeller intog provinshuvudstaden Ghazni i Afghanistan". Jag ser på Javad som sitter mitt emot mig och tänker: Det kunde ha varit Javad som tvingats tillbaka till ett krigshärjat land. Det kunde varit han som låg i rasmassorna efter bombningen. Det kunde varit han som deltog i den massiva attacken i Ghazni. Men det kunde också varit jag. I en annan tid i Finland för inte alls så länge sen, så kunde det också varit jag. Vad hade jag då önskat att någon annan gjorde för mig?

Sarah Bergkulla
Teaterpedagog

<https://svenska.yle.fi/artikel/2018/08/12/talibanrebeller-intog-provinshuvudstaden-ghazni-i-afghanistan>
"Talibanrebeller intog provinshuvudstaden Ghazni i Afghanistan", svenska YLE

<https://svenska.yle.fi/artikel/2018/08/16/finland-fortsatter-skicka-afghaner-till-kabul-trots-nya-oroligheter-i-landet>
"Finland fortsätter skicka afghaner till Kabul trots nya oroligheter i landet", svenska YLE

<https://svenska.yle.fi/artikel/2018/08/16/valdet-i-afghanistan-trappas-upp-utbildningscenter-och-militara-byggnader-mal-for>
"Våldet i Afghanistan trappas upp – utbildningscenter och militära byggnader mål för våldsdåd i Kabul", svenska YLE

<http://www.livetslotteri.raddabarnen.se/>
Lovets lotteri, om att födas någon annanstans

VARANNAN SEKUND

TVINGAS EN MÄNNISKA FLY FRÅN SITT HEM

Varje år ger FN:s flyktigorgan UNHCR ut en ny rapport med namnet: Global trends, Forced displacement där de med hjälp av överskådlig statistik berättar för läsaren om hur många som just nu är på flykt i världen, varifrån de kommer och hur situationen är just nu.

I slutet av 2017 var 68,5 miljoner människor på flykt, vilket var 2,9 miljoner mer än året innan. Det betyder att varje dag tvingades 44 400 människor fly från sina hem, ungefär 30 personer i minuten. Aldrig förr har så många människor varit på flykt undan krig, konflikter och förföljelse som år 2017.

Via länken hittar du rapporten som även innehåller bilder och berättelser där flyktingar själva berättar om sin situation: <http://www.unhcr.org/5b27be547.pdf>.

Via hemsidan: <http://www.unhcr.org/globaltrends2017/> hittar du även en video på engelska som presenterar statistiken.

Om du väljer att lyfta fram denna statistik för eleverna, använd dig gärna av detta citat från videon. Låt det fungera som tankeställare och möjlighet till diskussion vid ett passande tillfälle.

"Det här är liv, inte siffror.
Liv som betalar priset för en värld i
konflikt"
- citat ur video

INSTRUKTIONER FÖR PEDAGOGEN

FINNS DET ELEVER I DIN GRUPP SOM SJÄLVA VARIT PÅ FLYKT?

TIU-programmet lyfter fram en tematik som kan vara verklighet för någon elev på er skola. Föreställningen utspelar sig i ett flyktingläger där barnen är i roll som flyktingar. Vi vill uppmuntra dig och skolan att diskutera den kommande teaterupplevelsen med föräldrarna och eleven samt i samråd med dem besluta om eleven vill delta eller ej.

VART KAN ELEVERNA VÄNDA SIG?

TIU-programmet kan öppna ett behov av att prata med någon vuxen efteråt. Som barn och ung är det viktigt att få bekräftelse och att känna sig sedd. Be skolans hälsovårdare, psykolog eller kurator titta förbi en lektion och påminna eleverna om att de finns där om det är någon som någon gång behöver prata. Förbered och berätta också för skolhälsovården vad föreställningen handlar om så de vet, ifall det är någon elev som hör av sig efter att de sett föreställningen.

TA DEL AV VÅRT STUDIEMATERIAL

Vi ber alla pedagoger använda sig av vårt studiematerial inför och efter teaterbesöket. Vår teaterpedagog kommer gärna ut och håller workshops om behov finns. Vi rekommenderar att man åtminstone ser instruktionsvideon inför teaterbesöket. Mer information om den hittar du i studiematerialets förarbete.

GÅ IGENOM TEATERREGLER

Vad är det som gäller när man går på en teaterföreställning? Ordningsregler som att lyssna, följa med aktivt och respektera varandra gäller även under ett TIU-program. Gå vid behov igenom ordningsregler för hur man är en respektfull klasskompis och deltagare i ett TIU-program.

REGISTRERINGSKORT

Pedagogen har möjlighet att påverka placeringen av eleverna, så att de får bästa möjlighet att koncentrera sig och delta aktivt i föreställningen. Registreringskorten har bokstäverna A, B, C, D och det kan vara bra att ge olika bokstäver till barn som har svårare att koncentrera sig om de sitter tillsammans. Mer om information om registreringskorten får du i instruktionsvideon och "Instruktioner inför teaterbesöket".

PEDAGOGENS ROLL UNDER FÖRESTÄLLNINGEN

De pedagoger som deltar i TIU-programmet kommer att ha på sig Röda Korset västar. Deras roll är att spela personal utsänd för att se efter barnen i lägret. Det kommer finnas stolar/ bänkar utmed väggarna, där man kan sätta sig och följa med vad som händer.

ANLÄND I GOD TID

TIU-programmet börjar utanför gymnastiksalen. Vi ber er därför se till att barnen står utanför gymnastiksalen och är redo att inleda sin teaterupplevelse punktligt på utsatt tid.

SOCIALA MEDIER

Har er skola ett instagramkonto eller brukar ni dela med er av bilder på facebook? Ta gärna bild på när utför uppgifterna i studiematerialet och ladda upp den på era sociala medier med hashtaggen [#världenärsåstor](#). Låt oss inspireras av varandras intryck, uttryck och kreativitet, var med och lämna ett avtryck!

INSTRUKTIONER INFÖR TEATEREBSÖKET

VAD ÄR TIU?

Tillsammans med Wasa Teater, kommer du att få ta del av ett TIU-program som heter Världen är så stor. TIU är en förkortning av teater i undervisningen och innebär, i all korthet, att publiken kommer vara med i föreställningen, tillsammans med oss. Det kommer finnas stunder, när du deltar och stunder, när du sitter och följer med det som händer. Och allt det här gör du i roll. Det handlar om att leva sig in i hur det skulle vara att bo på ett flyktingläger och de tankar och känslor som det väcker.

ROLLEN

Ni kommer att få ett registreringskort av era lärare. När du tar på dig registreringskortet är du i roll som flyktingbarn år 2025 i Kalvarija, Litauen. När du tar av dig registreringskortet går du ur rollen och blir dig själv igen, år 2018, i Finland. När TIU-programmet är slut så kommer en skådespelare att be er ta av er registreringskortet och då är ni inte längre i roll.

BAKGRUNDEN TILL ROLLEN

Som flykting har du gjort en lång resa från där du bor. Först till hamnen i Helsingfors, så över till Estland och slutligen efter att ha åkt runt i en rad olika länder har du hamnat i Litauen och den lilla staden Kalvarija. Du har lämnat din familj och alla du känner bakom dig. Ditt liv är i någon annans händer. Hos de människor som bestämmer på flyktinglägret. De bestämmer var du sover, vad du äter och när du får röra dig utomhus.

TA SIG UT UR UTRYMMET

Lärarna kommer att finnas med i gymnastiksalen och ha på sig Röda Korset- västar, deras roll är att spela personal utsänd för att se efter barnen i lägret. Om du av någon anledning måste lämna rummet, till exempel för att gå på wc, gå då till en av dem så leder de ut dig ur gymnastiksalen. Där du tar av dig ditt registreringskort och går ur roll. Vill du komma in igen, så ska du inte glömma att ta på dig registreringskortet innan du går in.

INGA MOBILTELEFONER MED

Innan TIU-programmet börjar så vill vi be er att lämna era mobiltelefoner i klassrummet eftersom de är strängt förbjudna inne i flyktinglägret. Er lärare kommer att dela ut era registreringskort strax innan ni går ner mot gymnastiksalen. Och där, väntar Wasa Teater på er.

INGEN MAT ELLER DRYCK MED IN I GYMNASTIKSALEN

Vi vill vänligen be våra deltagare att inte ta in mat, godis eller dryck i salongen för att inte störa koncentrationen för övriga deltagare och skådespelarna.

FÖRARBETE

Förarbetet görs innan teaterbesöket och ger eleverna möjlighet att bekanta sig med TIU-programmets tematik, innehåll och spelstil.

INTRODUKTION TILL VÄRLDEN ÄR SÅ STOR

VAD HANDLAR PJÄSEN OM?

Känner eleverna till vad en trailer är? Det är en reklamfilm för en teaterproduktion, en film, ett radioprogram, ett dataspel eller annat verk som har en handling. En trailer är endast någon minut lång och den gör man för att väcka åskådarens intresse för verket. Den innehåller oftast pålagd musik, textbudskap eller en berättarröst.

Nu ska eleverna få prova på att vara berättarrösten till trailern för *Världen är så stor*. Dela in eleverna i par och ge dem varsin text att jobba med (bilaga 1). Ge dem en kort stund att repetera texten, det blir nästan som att repetera en replik. Be dem tillsammans med sitt par analysera texten, prata om vad den handlar om och vilka känslor texten väcker. Med vilken känsla bör den berättas? Uppmuntra eleverna att experimentera en kort stund med taltempo, rytm, intonation och inlevelse, så de får texten att bli så intressant som möjligt för paret som lyssnar.

Låt dem därefter paren gå ihop och bilda grupper på fyra och be dem framföra sina texter för varandra. Därefter byter de par och gör det ytterligare en gång.

Avsluta tillsammans och samtala om texten och övningen. Pedagogerna får gärna läsa den resterande text kring produktionen som eleverna ännu inte bekantat sig med (se texten om *Världen är så stor*).

SE INSTRUKTIONSVIDEO

Vad är TIU? Vad ska man göra i ett TIU-program? Vad förväntas av eleverna och lärarna? Via <https://www.wasateater.fi/feature/varlden-ar-sa-stor/> hittar du vår instruktionsvideo som vi rekommenderar att du ser tillsammans med klassen innan teaterbesöket.

Låt eleverna ställa frågor om sådana uppstår. Samtala om vad TIU är, elevernas roll, lärarens roll och var ni ska förvara era mobiltelefoner under föreställningen. Om det finns känsliga barn i gruppen så kan man påpeka att ingenting farligt kommer att hända dem under TIU-programmet, ni kan jämföra det med ett spel där man befinner sig i en låtsasvärld. Repetera gärna instruktionerna vid behov med hjälp av "Instruktioner inför teaterbesöket". Vi rekommenderar dig även att bekanta dig med texten "Instruktioner för pedagogerna".

På samma ställe som instruktionsvideon hittar ni också en reklamfilm. Reklamfilmen är gjord år 2025 av flyktingbolaget Mass World Migration. Det är på ett av deras läger, i Kalvarija, som barnen kommer befina sig i TIU-programmet. Samtala kort om vilka intryck reklamfilmen ger av läget. Vilka förväntningar bygger den upp?

Avsluta med att låta barnen googla var Kalvarija och Litauen ligger. Vad kan man få reda på om platsen? Vad kan man få reda på om landet? Vad kan man få reda på om människorna som bor där och deras traditioner?

CENTRALA FRÅGESTÄLLNINGAR

Vad tänker du på när du hör ordet flykting?
Vad är en flykting?
Känner du någon som har flytt?
Varför flyr människor?
Hur kan man hjälpa de som flyr?
Vad gör att man inte längre kan bo kvar på en plats?
Har du bett om hjälp någon gång?
Har du hjälpt någon?
Har du någon gång stått upp för någon annan person?
Hur vill du bli ihågkommen? Vad vill du lämna för avtryck?

Har er skola ett [instagramkonto](#) eller brukar ni dela med er av bilder på [facebook](#)? Ta gärna bild på när ni utför uppgifterna i materialet och ladda upp den på era sociala medier med hashtaggen [#världenärsåstor](#).

Låt oss inspireras av varandras intryck, uttryck och kreativitet, var med och lämna ett avtryck!

TOPELIUS AVTRYCK I VÄRLDEN ÄR SÅ STOR

BJÖRKEN OCH STJÄRNAN

”Världen är så stor” har inspirerats av berättelsen ”Björken och stjärnan”. Vårt TIU-program handlar om flyktbarnen Rosa och Lasse och det utspelar sig i en nära framtid, år 2025. När Topelius skrev sin berättelse valde han att gå 200 år tillbaka i tiden, till den stora ofreden på 1600-talet. Topelius berättelse baserar sig till viss del på verkliga händelser som hans farfars far var med om under kriget. Vår föreställning har också färgats av berättelser från flyktingar, de som idag flytt från sitt hemland och tagit sig till Finland och de 70 000 barn som sändes till Sverige under 1940-talet pga krig i landet. Berättelsen, om att vara på flykt och längta hem, kan därför ses på ur många perspektiv. Dels historiskt, när har människor tvingats fly eller blivit bortförda i Finland? Dels idag, vem är det som flyr från sitt hemland just nu och hur påverkar det oss? Dels i framtiden, om man tänker på den gyllene regeln ”Allt vad du vill att människor ska göra för dig, det ska du också göra för dem”. Vad vill vi börja bygga på idag, för att skapa en bättre framtid för dem som kommer efter oss? Vilket av dessa lager vill du titta närmare på med dina elever? Vill du se till dem alla eller är det ett av dem som berör barnen speciellt mycket?

Läs sagan Björken och stjärnan tillsammans med eleverna. Låt dem stänga ögonen och sätta sig bekvämt innan ni börjar läsa sagan. Be dem följa med sagan och skapa inre bilder av hur de tycker att karaktärerna och landskapen runt om handlingen ser ut. När ni läst sagan kan ni diskutera innehållet tillsammans och titta på bilderna i boken. Vilka intryck gav sagan? Vad handlade sagan om? Gå igenom händelseförloppet. Vilka känslor väckte sagan? Vad var sagans sensmoral?

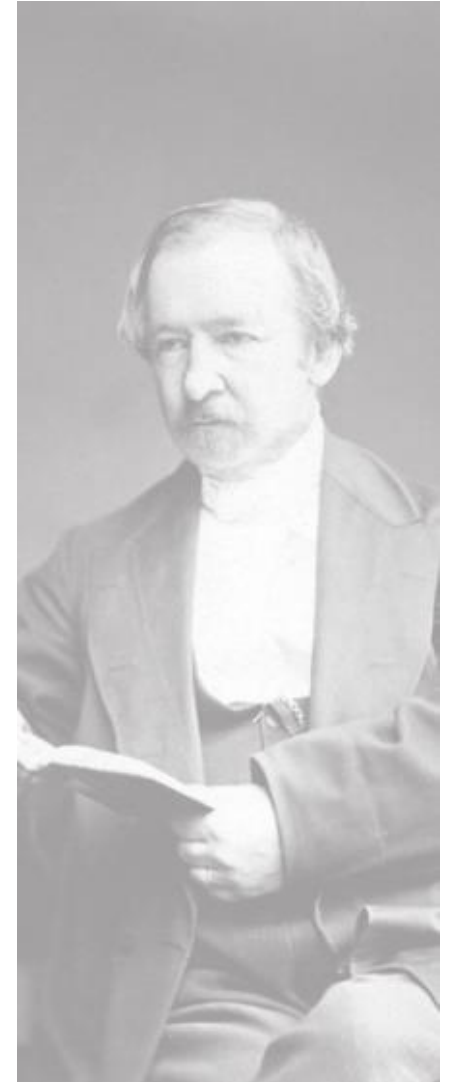
LASSE LITEN

Pjäsens titel är hämtad från sången *Lasse liten*. Läs eller berätta gärna om sagan *Lasse liten*. Sjung sången (bilaga 2) tillsammans. När ni sjungit sången kan ni diskutera tillsammans:

- Vad handlar sången om?
- Vilka känslor tyckte barnen att sången väckte?
- Vad får barnen för bild av Lasse?
- Vad tror barnen att drömmarna vill berätta med sången?

Om sagan *Lasse liten*

Lasse liten är en dikt av Zacharias Topelius som ingår i en saga med samma titel. Sagan handlar om en liten pojke som gör båtar av ärtskidor och skickar dem till olika världsdelar (representerade av platser nära hemstranden). Nukku Matti låter Lasse följa med båtarna till de olika världsdelarna, men överallt finns sådant som Lasse är rädd för: valar, bufflar, tigrar och stekande sol. Resan slutar med att en pojke och en flicka vill bjuda Lasse på smörgås och han hör ljudet av någon som gräddar plättar. I samma stund blir han fastbunden och drömmarna börjar sjunga sången *Lasse liten* för att Lasse ska vakna upp. Det gör han till sist, tillbaka vid hemstranden.

GAMESHOW: VEM VAR TOPELIUS?

De flesta känner nog till eller har åtminstone hört namnet Zacharias Topelius nämnas någon gång. Men vem var han och vad gjorde han? Låt oss utforska!

Dela in barnen i mindre grupper och be dem hitta på ett lagnamn. Låt lagen titta på ett av videoklippen som finns länkade nedan. Alternativt kan du läsa högt "Framför min hälsning till tjugonde seklets ungdom" som du hittar i studiematerialet. Uppmuntra lagen att vara uppmärksamma, för nu kommer en hel del viktig information om Topelius i rätt snabb takt. Det gäller att memorera så mycket som möjligt.

När videon är slut/ du läst klart låter du lagen under någon minut sammanfatta vad de kommer ihåg. Det gäller att vara taktfull, så inte de andra lagen hör vad man säger. När tiden är slut delar du in tavlan i så många delar som det finns lag i klassrummet. Låt ett lag i gången komma upp till sin ruta och skriva ner någonting de kommer ihåg. Man får inte skriva något som ett annat lag redan antecknat på tavlan. När ett lag inte kommer på något mer, så stiger de ur tävlingen som fortsätter tills de andra lagen inte har något mer att tillägga. Spänningen stiger – hur mycket information har ni tillsammans lyckats fånga upp? Se videon/läs texten ännu en gång och låt en elev ur varje lag kontrollera att svaren på tavlan stämmer. Fanns det i videon ännu någon information som alla lagen hade missat? Vad var det i så fall? Vilket lag kom ihåg mest och hade flest rätt?

Tips! Varför inte spetsa till tävlingen ytterligare med en överentusiastisk gameshow- värd? Sök upp en färgglad kavaj och ett par roliga glasögon eller annat du kan ha på dig och använd dig av. Uttryck dig och använd dig av typiska klichéer som du tycker en gameshow- värd besitter. Överdriv gärna med stora yviga rörelser och ett glatt humör. Det skapar en lekfull stämning i klassrummet.

<https://arenan.yle.fi/1-4332957>

"Topelius på 4 minuter", YLE arenan, vetamix, modersmål och litteratur

https://www.youtube.com/watch?v=4XT_AjFCbiU

"Topelius 200 år", Svenska litteratursällskapet i Finland

VAR MODIG OCH VISA CIVILKURAGE

TRÄNA PÅ ATT TA ÖGONKONTAKT

Det krävs mod för att våga möta en annan person med blicken. Samtidigt är det viktigt när man talar. Det är en bekräftelse på att man ser, respekterar och är öppen för varandra. Det ger en positiv känsla och gör att vi känner oss tryggare i varandras sällskap. Att kombinera ögonkontakten med ett leende ökar ytterligare den positiva känslan.

Men det finns också ögonkontakt som kan vara krävande och dominerande, så det är också bra att tänka på *hur* man ser på andra och varandra.

Nu ska eleverna få träna på att vara modiga och ta ögonkontakt med varandra. Syftet med övningen är att öka kontakten och samarbetet i gruppen inför det stundande teaterbesöket. Men också göra eleverna uppmärksamma på hur de blir sedda i föreställningen.

- 1) Be eleverna gå runt i rummet utan att ta ögonkontakt med någon annan. Se snett ner i golvet. Låt armarna hänga avslappnat vid sidorna och se efter så att de inte rör vid varandra. Be dem gå helt för sig själva.
- 2) Be dem efter en stund lyfta blicken och ta ögonkontakt med dem de möter, titta in i varandras ögon och ta in dem som finns med dem i rummet. Kanske ett litet leende börjar sprida sig?
- 3) Uppmana dem därefter gå fram och hälsa på den som de tar ögonkontakt med. Låt dem en liten stund glatt överdriva hälsningen och låt dem därefter återgå till att gå runt och endast se varandra i ögonen. Stanna.
- 4) Diskutera tillsammans hur eleverna upplevde övningen. Hur kändes det att se varandra i ögonen? Hur kändes det att mötas av ett leende? Hur kändes det när någon hälsade på en? Märker ni av någon förändring av stämningen i gruppen innan och efter övningen?

VÅGA TA EN PERSONLIG RISK FÖR NÅGON ANNAN

Be eleverna ta en stol, placera den någonstans i klassen och sätta sig på den. Be en av eleverna stiga upp och ställa sig utmed ena väggen en bit bort från stolen. Den blir stolstjuv.

Nu gäller det för eleverna att vara modiga och ställa upp för varandra. Tjuven ska med små steg börja ta sig mot den tomma stolen. Resten av eleverna ska försöka förhindra tjuven från att sätta sig på stolen. Detta gör de genom att någon springer och sätter sig på stolen innan tjuven hinner fram. Det betyder i sin tur att en annan stol blir tom som tjuven kan ta. Det gäller för eleverna att samarbeta, tänka strategiskt och hjälpa den som senast lämnat sin stol. Hinner tjuven sätta sig, så blir det den person som senast satt på stolen den nya tjuven.

Samtala efteråt hur det kändes och vilka tankar övningen väckte. Prata om vad det betyder att stå upp för någon annan.

- Vad innebär uttrycket "att ställa upp för någon annan" för eleverna?
- Vad är civilkurage?
- Har de erfarenheter av situationer där de själva eller någon annan person hjälpt /försvarat någon som varit i underläge?

VÅGA TA PLATS OCH PÅVERKA

I efterarbetet finns övningar som ger eleverna exempel på personer som varit modiga och stått upp mot orättvisor. Men redan nu kan det vara bra att påbörja det arbetet med en aktuell nyhet.

Låt eleverna läsa artikeln om Greta, 15 år som skolstrejkar för att hon tycker att folk inte tar klimatfrågan på allvar. Red ut ord och begrepp som kan vara nya för eleverna och diskutera artikeln i klassen. Vad väcker den för tankar? Hur ser de på flickan som strejkar? Skulle de våga ställa sig ensamma på ett torg och stå upp mot något de tycker är fel?

Låt dem därefter se videon som finns länkad nedan. Det är en reklamfilm/ socialt experiment som visar hur likgiltiga vi människor kan vara för dem som behöver hjälp. Samtala tillsammans om de tankar, känslor och frågor som videon väcker.

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/G1AL4q/greta-15-skolkar-for-klimatets-skull>

"Greta, 15, skolar för klimatets skull", Aftonbladet, 22.8.2018

<https://www.videoman.gr/sv/57616>

"Smart reklam Vägörenhetsorganisation från Storbritannien", Videoman, 22.8.2018

VEM LÄRDE DIG VAD MÄNNISKOVÄRDE ÄR?

LIKA ELLER OLIKA – ALLA HAR VI SAMMA RÄTTIGHETER

Låt barnen gå runt i rummet, var uppmärksam så ingen går bredvid en kompis. När pedagogen klappar i händerna ska alla ta ett par åt sig, den som råkar stå närmast. Paren får därefter i uppgift att hitta på någonting som gör dem lika (t.ex. ett intresse, något de tycker, kläder de har på sig, hårfärg osv.) och någonting som skiljer dem åt.

Låt eleverna göra en staty som berättar om vad likheten och olikheten är och visa dem för varandra. Låt de andra eleverna gissa. Be därefter eleverna gå runt i rummet igen. Denna gång ska de bilda grupper på tre. Fortsätt övningen tills hela gruppen är tillsammans och ska hitta en likhet och någonting som skiljer alla åt.

Låt eleverna därefter samtala kring likheter och olikheter. Vilka likheter/olikheter finns det i gruppen? Uppfattar de olikheter som någonting skrämmande? Hur ser de på likheter? Vad tror de ordet människovärde betyder?

VI ÄR ALLA UNIKA

Syftet med övningen är att ge eleverna möjlighet att bekanta sig med vad de tycker om, reflektera kring sitt eget och andras värde och närma sig sina känslor. Dela ut A3 papper till alla elever och be dem rita av sin vänstra respektive sin högra hand. Be dem därefter fylla på händerna med information om sig själva

Vänster hand:

Tumme: Vilken hårfärg har du?

Pekfinger: Vilken ögonfärg har du?

Långfinger: Hur lång är du?

Ringfinger: Hur är du som person? Skriv en egenskap.

Lillfinger: Hur är du som person? Skriv en egenskap

Höger hand:

Tumme: Vad gör dig arg?

Pekfinger: Vad gör dig ledsen?

Långfinger: Vad gör dig glad?

Ringfinger: Vad gör dig rädd?

Lillfinger: Vad gör dig trygg?

Inne i ena vänstra handen: Vad önskar du att du vore bra på?

Inne i högra handen: Vad önskar du att människor runt omkring dig vore bra på?

Sätt upp lapparna på en vägg och låt eleverna läsa det som skrivits. Samtala om de olikheter/likheter som står skrivna på lapparna. Ser eleverna sig själva som värdefulla? Är människor i hela världen värdefulla?

Avsluta gärna övningen med att läsa upp 1:a artikeln i FN:s allmänna deklaration om mänskliga rättigheter. Alternativt låt eleverna själva ta reda på vad den är och vad den innebär.

ÄR DU EN SIFFRA I MÄNGDEN ELLER EN PERSON MED TANKAR OCH KÄNSLOR?

Ge barnen i uppgift att hemma intervjua sina föräldrar och ta reda på varför de heter så som de gör. Be dem googla vad deras förnamn betyder. Låt dem följande dag berätta för varandra hur de fått sitt namn och vad namnet betyder.

Var uppmärksam så ingen blir retad för vad den heter. Vårt namn är en viktig del av oss. Det gör att andra människor kan skilja oss från en annan.

När en person vill vara uppmuntrande eller uttrycka en känsla använder vi oss ofta av namn "Vilken rolig historia du berättade Klas", "Klas, för sista gången, gå och städa ditt rum". Vad händer då om vi skulle förlora vårt namn?

Hur skulle det kännas om du bara var en siffra? Fundera avslutningsvis tillsammans. I TIU-programmet kommer barnen att bära ett registreringskort, på kortet finns en sifferserie som kommer att ersätta deras namn. Om det finns elever i gruppen som du vet kan reagera på detta, så kan det vara bra att prata om det på förhand så att de är införstådda i fiktionen.

“Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De har utrustats med förnuft och samvete och bör handla gentemot varandra i en anda av gemenskap.”

- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, artikel 1

Mänskliga rättigheter betyder de grundläggande friheter som varje människa har. Deras syfte är att garantera var och en ett värdigt liv, en grundläggande försörjning och delaktighet i samhället. Varje människa har mänskliga rättigheter och de gäller överallt oberoende av bakgrund, kön eller social ställning.

TÄNK OM DU TVINGADES FLY FRÅN DITT HEMLAND?

VAD ÄR HEM FÖR DIG?

Be eleverna ställa sig i en ring och kasta en ärtpåse mellan sig, varje elev ska hålla i ärtpåsen ca 5 sekunder innan man ser en kompis i ögonen och kastar den vidare. Försök hitta en jämn rytm. När de håller i ärtpåsen, ska de för sitt inre skapa bilder av vad de tycker ordet hem betyder för dem. Det kan vara saker, stämningar, människor, känslor, lukter, smaker. Be dem vara öppna och spontana i sina tankegångar.

När eleverna är koncentrerade och alla har hållit i ärtpåsen åtminstone en gång, så ber du dem fortsätta kasta och berätta under ungefär fem sekunder vad de tycker gör ett hem. Be dem vara uppmärksamma så att alla får vara med och berätta.

TILLIT

Placera ut 4 st A3 papper i hörnen av klassrummet med frågorna: Hur känns det att ha någon som man kan lita på? Hur känns det när man inte kan lita på en person? Hur är en person man inte kan lita på? Hur är en person man kan lita på? Be eleverna ta en penna, gå runt till de olika lapparna och skriva ner vad de tycker, tänker och känner kring frågorna. Berätta för dem att det inte finns något rätt eller fel svar, alla får vi tänka, känna och tycka olika. Samla sedan in lapparna och läs dem högt för klassen. Be eleverna sammanfatta varje lapp med en eller två meningar "Så de vi säger är att...".

Samtala tillsammans: är viktigt att ha någon man känner att man kan lita på? Be eleverna stänga ögonen och se den person framför sig som de känner att de kan lita på. Hur tror eleverna det skulle kännas att vara en ensam flykting?

Avsluta med att berätta hur otroligt viktigt det är för ens välmående att man har någon i ens närhet som man känner att man kan lita på, det kan vara någon i ens familj, ens släkt, en kompis, någon på skolan. "Man ska aldrig tveka om att be om någons förtroende och man ska inte heller tveka om att ge det, om någon är i behov av det eller ber om det. Och man ska sträva efter att aldrig bryta ett förtroende." Håller eleverna med om det?

SKRIV ETT BREV

Tänk om det som till en början ser ut att vara en helt vanlig skoldag skulle övergå i någonting helt annat? Tänk om vi här i klassen precis skulle nås av nyheten att Finland inte är säkert, att ett krig har brutit ut. Dina föräldrar har ringt till skolan och kommer om 15 minuter och hämtar dig. Ni ska åka hem och du måste snabbt packa din väska. Alla barn och unga under 15 år ska köras ner till Helsingfors för att ta färjan över till Estland och säkerhet. Du sitter nu i klassrummet och väntar spänt. Läraren får en idé och ber er skriva ett sista brev till någon som finns här hemma. Det kan dröja många år innan du får se någon du känner igen. Till vem skulle du skriva ditt brev och vad skulle du skriva? Hur ska brevet nå fram till personen?

Dela ut papper och låt barnen skriva brevet under tystnad. Sätt på musik, förslagsvis en instrumental version av Sylvias julvisa av Topelius (du hittar den t.ex. på youtube och spotify) och låt barnen läsa upp sina brev. Är gruppen trygga med varandra kan de läsa för varandra eller i mindre grupper. Känner du att gruppen inte vill läsa upp sina brev högt så kan du börja med att de först får läsa tyst för sig själva och sedan till en klasskompis. Gör indelningen före du sätter på musiken så att fiktionen inte bryts när de väl är igång och läser.

<https://www.youtube.com/watch?v=e-QLv37Twkc>

Sylvian joululaulu - Sylvias julvisa - piano instrumental, youtube.com

DE SISTA FÖRBEREDELSENA INNAN TEATERUPPLEVELSEN

TRÄNA PÅ ATT TOLKA SYMBOLER OCH SIGNALER

Syftet med övningen är att göra barnen uppmärksamma på skådespelarna i föreställningen och den undertext de uttrycker på scenen. På samma sätt som vi tolkar konst, så tolkar vi också vår omgivning. Ständigt avläser vi vår omgivning och sätter ihop vår egen uppfattning hur saker och ting är. På en teaterscen arbetar man medvetet med rösten och kroppen för att berätta en historia, man kallar det för undertext. Undertext är det som inte sägs, men som publiken kan uppfatta i sättet skådespelaren säger det på eller hur den står, går, sitter.

Använd rösten

Börja med att säga "Hej" tillsammans så neutralt det bara går, utan att visa några känslor. Prova säga det glatt, argt, sarkastiskt, frågande. Dela därefter in eleverna i par och låt dem hälsa på varandra på olika sätt. Hur kändes det?

Tolka kroppsspråket

Be eleverna ställa sig i en ring. Låt tre av eleverna gå in i mitten av ringen, räkna tillsammans: ett, två, tre. När eleverna räknar, så ska de i mitten göra tre stora rörelser. I den sista rörelsen stannar de och står helt stilla. Låt eleverna i ringen gå runt och titta på statyerna. Vad kunde bilden som statyerna bildar handla om? Låt eleverna tolka och berätta. Kom ihåg att det inte finns något fel sätt att tolka bilden på. Ge därefter en applåd till statyerna och låt nästa grupp elever gå in i ringen. När eleverna blivit varma i kläderna kan man också be dem medvetet ta med olika känslor som de ska uttrycka i ansikte och kropp.

Diskutera tillsammans: Hur upplevde eleverna övningen? Vilka tankar och känslor väckte övningen kring hur vi tolkar saker och ting?

Syftet med övningen är att göra barnen uppmärksamma på skådespelarna i föreställningen och den undertext de visar på scenen.

TRÄNA MER PÅ ATT GÅ I OCH UR ROLL

Gör ett band till varje elev av garn eller annat material som finns att tillgå. Bandet ska gå att trä över huvudet och ligga som ett nyckel band när de har det på sig.

Berätta för eleverna att detta är ett rollband, när de tar på sig bandet är de i roll som sig själva i framtiden. Året är 2021, tre år i framtiden. Var går de i skola då? Be eleverna diskutera i par en liten stund sina egna morgonrutiner: att vakna, stiga upp, klä på sig, borsta tänderna, äta frukost, ta sig till skolan. Hur tror de att deras rutiner ser ut i framtiden?

Låt dem lägga sig på golvet, ta på sig rollbandet och stänga ögonen. Upprepa ännu en gång att nu är de i roll som sig själva i framtiden och de ligger i sin säng hemma och sover, men snart kommer väckarklockan att ringa. Då ska de vakna och utföra sina morgonrutiner ända fram till dess att de anländer till skolgården, då fryser man till en staty.

Sätt på instrumental musik och väck dem genom att göra ljudet av en väckarklocka. Om eleverna har svårt att komma igång kan du som pedagog försiktigt leda dem med korta anvisningar, t.ex. "Det är dags att stiga upp, hur tar du dig upp ur sängen?" eller "Det är dags att äta frukost, vad ska du äta och hur äter du det?". Lagg märke till att det för en del elever kommer de att gå snabbare, medans andra tar mera tid på sig.

Avsluta övningen med att alla gemensamt tar av sig sina rollband och sätter sig i ring. Diskutera kort vilka bilder barnen fick av sin framtid år 2021. Vad hade de på sig? Hur såg det ut hemma? Vad åt de? Hur tog de sig till skolan osv.

Gör gärna övningen flera gånger med olika slags teman, t.ex. en sommardag år 2021, en vinterdag år 2021, lördags år 2021.

NYA ORD

Här nedan följer en lista på ord och referenser som kan vara bra att bekanta sig med på förhand.

Migrant

När en person flyttar från ett ställe till ett annat för att hitta ett nytt arbete eller få en bättre levnadsstandard.

Flykting

En person som med befogad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politiska åskådning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp befinner sig utanför det land där han eller hon är medborgare och som inte kan använda sig av det landets skydd.

Papperslös

Begreppen irreguljär migrant eller papperslös betecknar människor som saknar rättslig status i ett transit- eller värdland. Det är personer som rest in i ett land utan tillstånd eller som kommit in i landet lagligt och därefter förlorat sitt tillstånd att stanna kvar.² Människor som ännu inte sökt asyl räknas också in i gruppen irreguljära migranter. Enligt arbetsrätten är det olagligt att arbeta utan arbetstillstånd, därför har papperslösa oftast inte möjlighet att försörja sig.

EU (Europeiska unionen)

Efter andra världskriget började sex europeiska länder att samarbeta om produktionen av kol och stål. Europeiska unionen har idag 28 medlemsländer som samarbetar om bland annat fri rörlighet för varor, tjänster, personer och kapital.

Toppmöte

(Vanligen) ett möte mellan supermakternas ledare.

Organisation

En organisation är en grupp med människor som går samman för att nå ett eller flera mål.

Volontär

En volontär är en person som erbjuder sina tjänster frivilligt och utan att kräva någon betalning, oftast organiserat genom en frivilligorganisation.

FN (Förenta nationerna)

FN eller Förenta nationerna grundades efter det andra världskriget som en samarbetsorganisation för nationer med syftet att skydda världen från nya krig. I dag är nästan alla erkända stater medlemmar av FN.

Regering

Regeringens uppgift är att styra landet. Det innebär att den ska genomföra riksdagens beslut. Regeringen planerar för hur man vill styra landet, men det är riksdagens som beslutar.

Ronaldo

Cristiano Ronaldo dos Santos Aveiro är en portugisisk fotbollsspelare som spelar som yttermittfältare/anfallare för den Italienska klubben Juventus. 2008 blev han utsedd både till Europas och världens bästa fotbollsspelare och fick ta emot utmärkelsen Ballon d'Or samt FIFA World Player of the Year Award.

Föreskrift

En föreskrift är bindande regler som skapats genom ett beslut i något offentligt organ.

EFTERARBETE

Efterarbetet görs efter teaterbesöket och ger eleverna möjlighet att fördjupa sig i TIU-programmets tematik, innehåll och spelstil.

HUR KÄNDES DET?

SKRIV AV DIG

Denna uppgift får gärna göras så nära efter teaterupplevelsen som möjligt, så att barnens känslor kring den sitter fräscht i minne.

Dela ut papper till eleverna. När alla är redo att börja skriva säger pedagogen "Nu". Då ska alla börja skriva någonting om teaterupplevelsen. Man kanske inte har en aning om vad man ska skriva när man börjar, så gäller det att bara sätta igång - skriva ner det första du kommer att tänka på och fortsätta därifrån. Det kan handla om vilka tankar, känslor eller frågor föreställningen väckte, om någonting som hände i föreställningen, vad de tyckte om upplevelsen osv. Det brukar lösa sig vart efter. De kommer inte läsa högt vad de skrivit, så ingen ska behöva känna någon press att prestera en bra text.

När eleverna känner sig klara så får de sätta ner pennan. Be dem därefter läsa igenom vad de skrivit och samtala tillsammans om TIU-programmet, dess tematik, spelstil och innehåll.

Syftet med övningen är att eleverna ska få friheten och möjligheten att sätta ord på sina spontana tankar kring upplevelsen. Övningen hjälper eleverna sätta ord på sin upplevelse innan de pratar om den och på så sätt kan samtalet kring den mer underfundigt.

HITTA ETT SLUT

En TIU-föreställning har vanligtvis ett öppet slut för att skapa utrymme för tolkningar och reflektioner hos deltagaren. Låt oss tillsammans se hur vi vill att det ska sluta.

Sätt er i ring. Berätta för eleverna att ni nu ska återberätta det som hände i slutet av pjäsen och hitta på hur det sedan gick för Rosa och Lasse. Hur deras berättelse slutade.

Pedagogen börjar med att inleda berättelsen med orden: *Det var en gång en pojke och en flicka som hette Lasse och Rosa. De bodde i ett flyktingläger i Litauen eftersom det var oroligt hemma i Finland. En dag bestämde sig Rosa och Lasse för att ta sig hem igen.* Låt därefter en elev i gången fylla på sagan med en mening. Det gäller att vara uppmärksam på vad som berättas så man hänger med och kan ta vid när det är ens egen tur.

Man kan låta berättelsen fortgå så länge det finns något att berätta eller sätta en tidsram, t.ex. efter två varv så ska gruppen gemensamt komma till ett slut. Pedagogerna avslutar med orden "Snipp, snapp, snut, så var berättelsen om Rosa och Lasse slut".

Tips! Om du vill skapa extra vikt vid det som berättas så kan du spela in berättelsen. Det gör att eleverna blir uppmärksamma på vad de säger och hur de säger det. Därefter kan ni lägga er på golvet och lyssna igenom berättelsen en gång till. Det gör att de i lugn och ro kan ta berättelsen till sig.

Syftet med övningen är att avsluta berättelsen och göra eleverna uppmärksamma på varandras tolkningar och reflektioner.

UTTRYCK UPPELVELSEN I BILDER

Ibland kan det vara svårt att sätta ord på en upplevelse och förklara det man sett och varit med om. Då kan det vara bra att rita en bild och utifrån den starta en diskussion.

Dela ut papper och låt eleverna rita en scen, situation, händelse eller känsla ut föreställningen som de kommer starkt ihåg. Berätta att det inte finns något rätt eller fel sätt att uttrycka det på pappret, rita det så som du upplevde det.

När de är klara kan ni samlas i ring och visa bilderna för varandra. Låt alla kort berätta vad de ritat, varför de valde just det och hur de påverkades av scenen.

Gör upp en tidslinje av TIU-programmet med hjälp av bilderna. Går de att sätta i ordningsföljd enligt vad som hände i pjäsen? Var det något ställe som många verkat fastna för? Vad hände just där? Upplever eleverna att någon viktig bit ur TIU - föreställningen lämnades bort? Varför tror de isåfall att ingen valt att rita just den bilden? Samtala om föreställningen tillsammans. Avsluta med att sätta upp bilderna på en vägg i skolan.

FRIGÖRANDE SKRATT

Syftet med övningen är att skapa en positiv känsla i gruppen och vid behov bryta allvaret efter TIU-föreställningen.

När vi skrattar eller ler, delar vi vår lycka med andra. Leendet är en naturlig reaktion och sker ofta automatiskt. Men leendet sätter också igång hjärnans aktivitet och det påverkar i sin tur hela kroppen. Hur ofta ler du på en dag?

Be de eleverna lägga sig på golvet och bilda en fläta genom att lägga sig zick zack på rygg med huvudena på varandras magar. Pedagoger instruerar nu hur var och en ska skratta. Den som ligger i ena ändan av flätan ska skratta en gång och nästa två gånger, nästa tre osv. tills man kommit till andra ändan där den sista .t.ex. får skratta 15 gånger. Därefter uppmanar pedagogen allvarligt alla att skratta i tur och ordning. Detta lyckas oftast inte utan alla brister ut i ett gapskratt, som inte går att hejda, vilket naturligtvis är meningen.

Om du någon gång du känner dig nere, försök att le. Du kan till och med läsa ordet "le" och må bättre. Forskning har visat att bara genom att läsa vissa ord kan man må bättre. Om du läser orden le, skratta eller andra positiva ord, så aktiveras dina ansiktsmuskler, vilket skickar lyckosignaler till hjärnan, som skickar lyckosignaler till kroppen och får dig att må bättre.

STÖD VARANDRA

Alla står i ring. En person står blundande i mitten av ringen. Denna leds genom att de som står i ringen viskar hans eller hennes namn. Personen ska hela tiden gå åt det håll varifrån den hör sitt namn viskas. Med denna övning får eleverna träna sig på att stödja varandra och våga ta stöd av andra.

Efter övningen kan ni diskutera: Vad betyder trygghet och förtroende i samarbetet mellan människor? Vad betyder trygghet och förtroende inom en familj, en vänskapskrets, platsen där man bor? Hur kan man hitta trygghet inom sig själv?

UPPMUNTRA ELEVERNA ATT
TALA OM SIN UPPLEVELSE
OCH DE KÄNSLOR, TANKAR
OCH FRÅGOR DEN VÄCKTE.
NI KAN ANVÄNDA ER AV
WASA TEATER KÄNSLOKORT
FÖR ATT HJÄLPA ELEVERNA
IDENTIFIERA, HANTERA OCH
UTTRYCKA SINA KÄNSLOR.

HÄR ÄR JAG

Våga ta plats med hjälp av kommunikation med rörelser. Dela upp de studerande i par. Varje par ska konversera med varandra genom rörelser och gester. Försök frångå teckenspråk eller kommunikation med miner, hela kroppen ska vara med. Konversationen behöver inte ha något tydlig konkret innehåll, man kan testa olika rytmer och kontraster i form av stamp, klappar, yviga armrörelser eller liknande.

Denna övning kan vara frigörande efter föreställningen och upplevelsen. Att våga ta plats och uttrycka sig stärker självförtroendet och självkänslan.

VAD FANNS I LASSE OCH ROSAS RYGGSÄCK?

Vad har Lasse och Rosa i sina resväskor? Till denna övning behövs en ryggsäck av äldre modell. Presentera resväskan och vem den tillhör för eleverna. Öppna resväskan sedan försiktigt och låt var och en i tur och ordning en ta upp ett fiktivt föremål ur den. Be dem berätta om sin sak, om karaktärens relation till den och hur den används.

När man tar upp sin sak ur resväskan behöver man inte vara klar över vad föremålet är innan man själv undersökt det. Det handlar inte om att tänka ut vad det är man ska hitta innan man tagit upp det, utan låt det uppstå i stunden.

För de som lyssnar gäller det att stödja den som berättar i sina attityder genom att på ett positivt sätt ta emot beskrivningen av föremålet.

LÅT VÅR HISTORIA MÖTA DAGENS HÄNDELSE

FINLANDS HISTORIA

Det är inte så länge sen som många finländska barn tvingades fly till Sverige för att komma undan kriget i sitt hemland, det är inte heller länge sen som nästan hela Karelen skulle tömmas på folk när det övergick i rysk ägo.

Kanske har eleverna någon i sin släkt som tvingats bryta upp och lämna den plats de kallade hem? Be eleverna skriva ner frågor som de kan använda för att intervjua en släkting eller en person i deras närhet. Uppgiften är att samla in information om hur det var när finländare tvingades på flykt. Det kan handla om personens egna berättelser, släktingars öden eller om det fanns någon de kände som tvingats fly från sitt hem. Om det finns elever som har föräldrar som nyligen anlänt till Finland, får de väldigt gärna dela med sig av sin historia.

Låt sedan eleverna sammanställa informationen och renskriva intervjun till en berättelse. Låt den som delat med sig av berättelsen läsa igenom den och göra eventuella korrigeringar. Be eleverna sedan återge berättelserna för klassen.

Avsluta med att diskutera vad de lärt sig av berättelserna, vad visste de om sedan tidigare vad var nytt för dem? Vilka tankar väcker berättelserna och denna uppgift?

DAGENS HÄNDELSE

Vad är det som händer idag? Varför är flyktingtematiken aktuell idag? Se videon med Hans Rosling som finns länkad nedan. Där berättar han på ett lättbegripligt sätt vad flyktingkrisen handlar om.

Bjud in någon som varit på flykt till er skola. Låt barnen förbereda besöket genom att skriva ner frågor de vill ställa och ge dem till personen som ska komma på besök. Det ger trygghet och ett bra underlag för personen vad den kan prata om. Skriv tillsammans ett brev där ni berättar om er klass, er teaterupplevelse och bjuder in personen att besöka er. Tänk på att besöket också kan vara en spänd situation för den som besöker er skola, så uppmuntra eleverna att skapa en bra och välkomnande atmosfär under besöket.

Avsluta med att låta eleverna skriva ner tankar som uppstått när teaterfiktionen möter verklighets flykting. Ofta är det rädslor som styr oss människor, rädslor för det okända som vi inte vet hur vi ska hantera. Ett sätt att komma bort från dessa rädslor är att möta det som känns obekant och göra det till någonting vi kan identifiera oss med, känna empati för eller förstå.

<https://www.youtube.com/watch?v=pHEsjQEsVyk>

Hans Rosling i Globen om flyktingkrisen, SVT

GAPMINDER - HUR HAR VI DET?

Gapminder är en svensk stiftelse som har som målsättning att bidra till en god global utveckling genom att göra statistik rörande sociala, ekonomiska och miljörelaterade frågor lättillgänglig och enkel att förstå. Stiftelsen grundades år 2005 av programutvecklarna Ola Rosling och Anna Rosling tillsammans med deras svärfar och far Hans Rosling. Arbetet görs i samarbete med bland annat FN och universitet och bedrivs utan vinstintresse.

Via länken: www.gapminder.org kan du bekanta dig med deras hemsida. Titta på videon på första sidan tillsammans. Eftersom videon är på engelska så kan det vara bra att tillsammans sammanfatta det som sades. Det här är också bra språkträning för barnen.

Be eleverna gå in på hemsidan och klicka på fliken: Dollar street. Översätt den engelska texten tillsammans som berättar om vad det är. "I nyheterna kan människor verka mer annorlunda än de egentligen är. Vi besökte 246 familjer i 50 länder och samlade ihop 30 000 bilder och sorterade dem utgående från deras inkomst från väster till höger. Se hur människor verkligen bor".

Låt eleverna ta en "Quick tour" och bekanta sig med innehållet. Var på skalan tror de att finländska familjer befinner sig? Be dem gissa och därefter se var någonstans vi är på skalan. Vilka tankar väcker det?

VÅRA RÄTTIGHETER, VÅRT ANSVAR

DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA OCH BARNKONVENTIONEN

Att reflektera kring de mänskliga rättigheterna är en väsentlig del av utvecklingen att bli en ansvarsfull och deltagande vuxen människa. När barn och unga diskuterar rättigheter och jämlikhetsfrågor utvecklas deras förmåga att bilda åsikter, uttrycka sig, lyssna till varandra och se saker ur nya perspektiv.

Barnkonventionen antogs av Förenta nationernas (FN) Generalförsamling år 1989. I konventionen finns de allmänt godkända uppfattningarna om vilka rättigheter alla barn borde ha, oavsett kön, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationella, etiska eller sociala ursprung, egendom, handikapp, börd eller ställning i övrigt. Konventionen finns till för att trygga barns speciella behov och ställning i de vuxnas värld och är en följd av de stora brott som gjorts mot de mänskliga rättigheterna i historien. T.ex. judarnas förföljelse i Hitlers nazityskland. Barnkonventionen är världens mest omfattande människorättsavtal såväl till innehållet som till antalet länder som följer den. Den har förändrat regeringars och enskilda människors attityder mot barn. Barnkonventionen var och är fortfarande livsviktig och avgörande för att alla världens barn ska kunna garanteras att de erkänns som människor och personer samt att de har samma rättigheter. De länder som har antagit konventionen binder sig juridiskt vid den och är därmed tvungna att följa det som står i den.

Barnkonventionen kan delas in i tre delar:

Artiklarna 1-41 behandlar barns rättigheter

- Till ett namn, till en nationalitet, att bli jämlikt behandlad, till utbildning, till föda, till familjeliv, att delta, att leka, till skydd, till hälsa, till nödhjälp

Artiklarna 42-45 behandlar genomförandet av rättigheterna och övervakningen av detta

Artiklarna 46-54 behandlar konventionens giltighet

<https://www.youtube.com/watch?v=Bvt10uFh6Qc>

"Om Barnkonventionen", Unisef Sverige

<https://www.youtube.com/watch?v=8ZlA82nXYDo>

"Vad är mänskliga rättigheter?", Amnesty international Sverige

SKOLMATERIAL OM RÄTTIGHETER

Via länken nedan hittar du en mängd olika skolmaterial om rättigheter och barnkonventionen. Lyssna.nu är sju organisationer och en myndighet som kämpar för barns rättigheter. Deras mål är att alla barn ska känna till barnkonventionen och förstå sina rättigheter för att det på sikt gör att färre barn far illa. Materialen sträcker sig från förskolan ända upp till gymnasiet.

<http://lyssna.nu/kategori/skolmaterial/>

Olika material om barns rättigheter, barnkonventionen samlade på ett ställe

TA ANSVAR FÖR DINA MEDMÄNNISKOR

I pjäsen talar Lasse om att våren alltid kommer, oavsett hur mörkt och kallt det kan se ut. Från den snötäckta marken till tussilagon som kämpar sig fram till solljuset för att sprida glädje till dem som ser den. Hur kan eleverna vara en tussilago i någon annans liv? Be eleverna reflektera kring vad de kan göra för att stötta, uppmuntra och glädja människor i sin omgivning. Det kan handla om att hjälpa lillasyster knyta skorna, donera kläder till en välgörenhetsorganisation, säga "hej" till någon som behöver en vän på skolan. Låt dem fundera vad de på vilket sätt de vill hjälpa någon. Be dem agera och när de gjort en god handling skriva ner det på en lapp som de sätter i en tussilagolåda i klassen. Varje fredag kan du som pedagog läsa upp innehållet i lådan. Ge alla tussilagon en stor applåd! De har varit veckans hjältar!

UTTRYCK DIN ÅSIKT

GÖR SOM LASSE, SKRIV DAGBOK

En del människor är kan vara snabba på att forma sig en åsikt och berätta den för sin omvärld. Andra behöver tid på sig att tänka. Ibland kan det vara svårt att säga rakt ut vad man tycker och tänker, eftersom man fortfarande bearbetar alla intryck. Ibland kanske man först behöver vänja sig vid att lyssna till sina egna tankar och känslor för att forma sig en åsikt.

Kommer eleverna ihåg hur Lasse hela tiden skrev för att smälta de intryck och känslor som omgav honom? Varför tror eleverna att han gjorde det? Ge eleverna i uppgift i slutet av varje skoldag eller -vecka, skriva ner de intryck, tankar, känslor och frågor som uppstått. Vad har lektionerna handlat om? Vad har de lärt sig? Vad har hänt under rasterna och vilka intryck och känslor har det lämnat hos dem? Vad har de lärt sig av sina kamrater? Vad har de lärt sig av och om sig själva? Vad vill de ta med sig i sin imaginära ryggsäck från denna dag?

Ge gärna uppgiften under en längre tid, så att vanan att skriva om sina upplevelser, tankar och känslor blir något som känns naturligt för dem. Berätta att de inte kommer läsa upp eller förklara innehållet för någon. Det är deras egen skoldagbok. I slutet av året eller innan skolavslutningen, så kan du be eleverna läsa igenom allt vad de skrivit och själva välja vad de vill göra med dagboken.

ETT TRÄD AV ÅSIKTER

Be eleverna rita och klippa ut tre löv som de färglägger med olika gröna nyanser. I det ena lövet ska de skriva "Jag tycker", i det andra "Jag vill förändra" och i det tredje "Jag vill förbättra".

Låt eleverna tänka tillbaka på föreställningen och vad den handlade om. Vilka orättvisor stötte de på? Om de skulle få berätta någonting de tycker till hela skolan, dela med sig av en åsikt. Vad skulle det då vara? Nu har de fått uppleva hur det är att vara flykting, det som många människor runt om i världen är. Vad skulle de vilja förändra? Om de skulle förbättra världen på något sätt, vad skulle de vilja göra?

Klipp ut en stam av brunt papper och sätt upp den på väggen i skolans korridor. Låt eleverna sätta upp sina löv runt om. Be dem ta med en bild på sig själva och klipp ut en stjärna som ni limmar som ram bakom den. Sätt upp stjärnorna ovanför björken.

Be de andra klasserna gå och titta på björken och stjärnorna som delat med sig av sina tankar. Låt elevernas träd fungera som inspiration för de andra klasserna att prata om hur de vill och kan förbättra världen tillsammans.

NAOMI WADLER OCH ATT HÅLLA TAL

Kommer eleverna ihåg att Naomi Wadler nämndes i föreställningen? I vilket sammanhang var det? Via länken: <https://www.youtube.com/watch?v=C5ZUDImTIQ8&t=5s> kan ni tillsammans titta på hennes tal. Talet är på engelska, så sammanfatta gärna innehållet tillsammans efter att ni sett det. Vilka tankar, känslor och frågor väcker talet? Känner eleverna till någon/några andra unga personer som påverkat omvärlden med sina ord? Hur ser eleverna sig själva som talare? Vad skulle de tala för eller mot om de fick chansen att uttrycka sina åsikter för en grupp människor?

Låt eleverna skriva sina egna tal. Hjälpt dem med hur de ska inleda talet, bygga upp det och avsluta det på ett bra sätt. Låt dem framföra det i klassen, på en morgonsamling eller varför inte på någon annan tillställning i skolan t.ex. julfesten. Det kan fungera som en inspirerande inkörsport även för vuxna att höra barn och unga säga sin mening.

Vill ni verkligen löpa linan ut kan vi tipsa om att göra egna *Tala som Ted*. Du kanske själv har hört talas om Ted Talks? Det är föreläsningar som ordnas världen över och som sedan läggs ut på nätet, här är ett exempel som kan intressera dig som pedagog:

Ken Robinson – Does school kill creativity:
<https://www.youtube.com/watch?v=tQzC7ubJriE&t=117s>.

Tala som Ted är handledning för barn och unga i hur de kan göra egna 1-2 minuters korta Ted talk. Ladda ner handledningsmaterialet via hemsidan: <http://talasomted.se/>. Där kan ni också se videomaterial som andra elever gjort i skolor i Sverige.

Andra unga människor som påverkat sin omgivning genom sina ord och sina handlingar: Elsa Laula, Amtigone, Fateme Khavari, Ahed Tamimi, Jeanne D'Arc, Pussy riot

UTMANING: SE IN I FRAMTIDEN

”MIN HÄLSNING TILL DEM SOM ÄR BARN ÅR 2025”

Tänk om just dina ord, din text och dina tankar kunde stå tryckta i samma tidskrift som Topelius en gång skrev för. Nu har du chansen! Nu kan du bli vår tids Topelius. Wasa Teater ordnar i samarbete med Eos en utmaning för barn och unga i åk. 4-7 där de får skriva och berätta om hur de vill att framtiden ska bli.

Utmaningen börjar den 17.9.2018 och avslutas den 21.12.2018. Alla som skickar in sina bidrag deltar automatiskt i en lottdragning, där tre bidrag kan vinna en liten gåva från Wasa Teater och Eos. Ytterligare tre bidrag kommer väljas ut och publiceras i Eos under våren 2018. Dessa tre bidrag får också en liten gåva av Wasa Teater och Eos. Eos reserverar sig rätten att publicera bidragen i sin tidning.

Instruktioner för utmaningen

Steg 1: Låt eleverna stänga ögonen och tänka tillbaka på TIU-programmet. Begrunda hur framtiden, år 2025, porträtterades i föreställningen. Be dem för sig själva reflektera kring de känslor som väcktes. Var det en glad, ledsam, dystert eller lycklig framtid? Om eleverna skulle få förändra en eller flera saker i den framtidsbilden, vad skulle de då vilja förändra? Låt dem öppna ögonen. Samtala en stund om de tankar som väcktes.

Steg 2: Nu är det dags att börja skriva! Utgångspunkten är att eleverna ska fantisera om en bättre framtid, hur de kan vara med och bidra till den och se sin egen insats i helheten. Bidraget ska vara i löpande text (max 500 ord) och svara på frågorna: Hur vill jag att Finland ska se ut år 2025? Hur kan jag vara med och bidra så att min dröm om framtiden går i uppfyllelse?

Steg 3: Skicka in era bidrag till eos@nykter.fi Vi håller tummarna!

SAMARBETE MED EOS

ZACHARIAS TOPELIUS KOPPLING

TILL TIDSSKRIFTEN EOS

Zacharias Topelius har haft en stor betydelse för tidskriften EOS utgivning. Här nedan kan du läsa ett citat från Profnumret av EOS år 1893, där redaktör Alli Trygg skriver följande om tidskriften:

Alfred och Anna kommo hem från den skolan som hålles på söndag e.m. och hade den lilla tidningen "Eos" med sig. "Hurra mamma" sade Alfred, "Nu ha' vi fått en ny tidning för barn. Den kostar bara 3 penni stycket och der finnes så mycket att läsa. Här er först vers till barnen. Så är en så, så vacker berättelse ... af vår käre Z. Topelius ..." "Nå," sade mamma, "du har glömt att berätta vad tidningen heter." "Jo mamma" sade Anna ivrigt, "den heter "Eos" som betyder morgonrodnad". Se då skullen ni har sett, huru mors ögon lyste. "Å, heter den Eos," sade hon. "Det var då roligt. Vet ni vad, barn, då mamma var så liten såsom ni nu äro, hade vi också en liten tidning som hette på samma sätt. Det var den första barntidning som fanns i Finland och alla barn höllo så innerligt av den." "Hvad stod det i den tidningen mamma" frågade Alfred. "Joo då, i den stod präktiga saker må du tro. Det var många af de vackra sagorna och verserna som nu finns i Läsnings för barn. Om Sampo Lappelill och "Huru skogens små barn lärde sig läsa", om "Adalminas perla" och "Trollens jul" och adnra till." "Hvem skrev den roliga tidningen mamma" frågade Anna. "Det var alla barns kära goda vän Z. Topelius" svarade mor. "Ja, då var det inte heller underligt att det var en rolig tidning" sade Alfred bestämt. "jag skulle bra gärna vilja att han alltid skrefve i den här nya tidningen också." ...

Källa:

www.runeberg.org/eos

SAMARBETE MED EOS

AVTRYCK OCH RESPONS

MED GRUPPEN

Diskutera helhetsintrycket av pjäsen och publikarbetet. Börja med att gå igenom det ni gjort kring pjäsen och de övningar ni använt er av. Samtala sedan öppet och ge de eleverna utrymme att reflektera.

- Vilket helhetsintryck gav pjäsen och publikarbetet tillsammans? Hur fungerade det?
- Vilken övning eller uppgift fick du mest ut av? Var det någon du inte förstod varför vi gjorde?
- Har pjäsen och publikarbetet bidragit till några nya tankar, känslor, upplevelser eller insikter? Vilka?
- Vad har du lärt dig om dig själv efter att ha sett pjäsen och deltagit i publikarbetet?
- Vad har du lärt dig om människorna i din klass?
- Vad har du lärt dig om det som händer i världen?

Man kan också omvandla diskussionen till en värderingsövning. Gör om frågorna till påståenden som eleverna får ta ställning till, t.ex. "Jag tycker publikarbetet och pjäsen fungerade bra ihop", "Jag tycker övningarna i förarbetet var onödiga", "Pjäsen och publikarbetet har gett mig nya insikter", "Jag har inte lärt mig någonting nytt om mig själv eller min omgivning av att ha sett pjäsen och deltagit i publikarbetet".

FÖR PEDAGOGEN

Vi vill gärna få respons på studiematerialet för att kunna vidareutveckla våra pedagogiska koncept. Skicka gärna era svar och tankar till sarah.bergkulla@wasateater.fi. Vi tar naturligtvis också gärna emot respons på själva föreställningen.

- Var materialet användbart?
- Har det bidragit till några nya tankegångar för gruppen och för dig som pedagog?
- Kommer ni att arbeta vidare med tematiken på något sätt?
- Fattades någonting i materialet som du gärna skulle velat ha med?
- Var det lätt att omsätta övningarna och uppgifterna i praktiken?
- Hur upplevde eleverna övningarna och uppgifterna?

TEXT 1

År 2025. Finländska flyktingbarn har anlänt till ett nytt land på grund av den rådande situationen i hemlandet. Med sig har de sin ryggsäck och vad de behöver ha med sig i flykten.

TEXT 1

År 2025. Finländska flyktingbarn har anlänt till ett nytt land på grund av den rådande situationen i hemlandet. Med sig har de sin ryggsäck och vad de behöver ha med sig i flykten.

TEXT 1

År 2025. Finländska flyktingbarn har anlänt till ett nytt land på grund av den rådande situationen i hemlandet. Med sig har de sin ryggsäck och vad de behöver ha med sig i flykten.

TEXT 1

År 2025. Finländska flyktingbarn har anlänt till ett nytt land på grund av den rådande situationen i hemlandet. Med sig har de sin ryggsäck och vad de behöver ha med sig i flykten.

TEXT 1

År 2025. Finländska flyktingbarn har anlänt till ett nytt land på grund av den rådande situationen i hemlandet. Med sig har de sin ryggsäck och vad de behöver ha med sig i flykten.

TEXT 1

År 2025. Finländska flyktingbarn har anlänt till ett nytt land på grund av den rådande situationen i hemlandet. Med sig har de sin ryggsäck och vad de behöver ha med sig i flykten.

TEXT 2

I en situation där någon annan har makten över ditt liv och du har förlorat det mesta finns det något du har kvar: din möjlighet att uttrycka dig genom språket, försvara din rätt och göra avtryck. Precis som Topelius kan du skriva in dig i historien.

TEXT 2

I en situation där någon annan har makten över ditt liv och du har förlorat det mesta finns det något du har kvar: din möjlighet att uttrycka dig genom språket, försvara din rätt och göra avtryck. Precis som Topelius kan du skriva in dig i historien.

TEXT 2

I en situation där någon annan har makten över ditt liv och du har förlorat det mesta finns det något du har kvar: din möjlighet att uttrycka dig genom språket, försvara din rätt och göra avtryck. Precis som Topelius kan du skriva in dig i historien.

TEXT 2

I en situation där någon annan har makten över ditt liv och du har förlorat det mesta finns det något du har kvar: din möjlighet att uttrycka dig genom språket, försvara din rätt och göra avtryck. Precis som Topelius kan du skriva in dig i historien.

TEXT 2

I en situation där någon annan har makten över ditt liv och du har förlorat det mesta finns det något du har kvar: din möjlighet att uttrycka dig genom språket, försvara din rätt och göra avtryck. Precis som Topelius kan du skriva in dig i historien.

TEXT 2

I en situation där någon annan har makten över ditt liv och du har förlorat det mesta finns det något du har kvar: din möjlighet att uttrycka dig genom språket, försvara din rätt och göra avtryck. Precis som Topelius kan du skriva in dig i historien.

LASSE LITEN

Världen är så stor, så stor,
Lasse, Lasse liten!
Större än du nånsin tror,
Lasse, Lasse liten!
Där är hett och där är kallt,
Lasse, Lasse liten!
Men Gud råder överallt,
Lasse, Lasse liten!
Många människor leva där,
Lasse, Lasse liten!
Lycklig den, som Gud har kär,
Lasse, Lasse liten!

När Guds ängel med dig går,
Lasse, Lasse liten!
Ingen orm dig bita får,
Lasse, Lasse liten!

LASSE LITEN

Världen är så stor, så stor,
Lasse, Lasse liten!
Större än du nånsin tror,
Lasse, Lasse liten!
Där är hett och där är kallt,
Lasse, Lasse liten!
Men Gud råder överallt,
Lasse, Lasse liten!
Många människor leva där,
Lasse, Lasse liten!
Lycklig den, som Gud har kär,
Lasse, Lasse liten!

När Guds ängel med dig går,
Lasse, Lasse liten!
Ingen orm dig bita får,
Lasse, Lasse liten!

LASSE LITEN

Världen är så stor, så stor,
Lasse, Lasse liten!
Större än du nånsin tror,
Lasse, Lasse liten!
Där är hett och där är kallt,
Lasse, Lasse liten!
Men Gud råder överallt,
Lasse, Lasse liten!
Många människor leva där,
Lasse, Lasse liten!
Lycklig den, som Gud har kär,
Lasse, Lasse liten!

När Guds ängel med dig går,
Lasse, Lasse liten!
Ingen orm dig bita får,
Lasse, Lasse liten!

LASSE LITEN

Världen är så stor, så stor,
Lasse, Lasse liten!
Större än du nånsin tror,
Lasse, Lasse liten!
Där är hett och där är kallt,
Lasse, Lasse liten!
Men Gud råder överallt,
Lasse, Lasse liten!
Många människor leva där,
Lasse, Lasse liten!
Lycklig den, som Gud har kär,
Lasse, Lasse liten!

När Guds ängel med dig går,
Lasse, Lasse liten!
Ingen orm dig bita får,
Lasse, Lasse liten!

LASSE LITEN

Världen är så stor, så stor,
Lasse, Lasse liten!
Större än du nånsin tror,
Lasse, Lasse liten!
Där är hett och där är kallt,
Lasse, Lasse liten!
Men Gud råder överallt,
Lasse, Lasse liten!
Många människor leva där,
Lasse, Lasse liten!
Lycklig den, som Gud har kär,
Lasse, Lasse liten!

När Guds ängel med dig går,
Lasse, Lasse liten!
Ingen orm dig bita får,
Lasse, Lasse liten!

KÄNSLOKORT

– Ett material om känslor med känslkort och handbok som innehåller 22 övningar. Materialet kan användas i förskolan, grundskolan och gymnasiet.

Känslkort gör det roligare och enklare att lära sig om känslor. Korten och övningarna uppmuntrar till att prata om känslor i vardagen och tillåter individen att känna alla slags känslor. Känslkorterna är ett bra verktyg för att stärka självkänsla och självförtroende. Syftet med korten är att lära individen identifiera, hantera och uttrycka känslor samt förstå och hantera andras känslor, vilket stärker individens emotionella färdigheter.

Känslor är individuella för oss. De upplevs, uttrycks och hanteras på olika sätt. En människa kan uppleva många olika känslor och sinnesstämningar samtidigt. Vi utgår från åtta olika grundkänslor: ilska, ledsenhet, glädje, förvåning, rädsla, avsky, skuld/skam och nyfikenhet/intresse. Känslkorterna gestaltar olika nyanser av känslor och det finns inget rätt eller fel sätt att tolka dem.

Om du vill ha stöd och vägledning i hur du kan använda korten, så kommer våra teaterpedagoger gärna ut och håller workshop för din grupp.

Beställ materialet och boka workshop via sarah.bergkulla@wasateater.fi.

Pris:

30 € (+moms) för känslkort och handbok

Workshop för barn och unga

50 € (+ moms)/ 45-60 min workshop på Wasa Teater.

– Observera, under spelåret 2018-2019 genomförs inga workshoppar på teatern pga renovering.

100 € (+moms)/ 45-60 min workshop på er på arbetsplats

Workshop för pedagoger och utanför regionen skräddarsys enligt offert

BOKA WORKSHOP!

WORKSHOPENS TEMA:

Stå upp mot orättvisor, uttrycka sig, göra avtryck

Gör teaterbesöket till en helhetsupplevelse! Utnyttja möjligheten till fördjupning av tematiken tillsammans med vår teaterpedagog! Det kan ske innan och/eller efter teaterbesöket. Vi tar hand om och introducerar föreställningen, upplägget och tematiken för eleverna samt bearbetar upplevelsen efteråt. Det ger eleverna möjlighet att reflektera kring sig själva och sin omvärld och på så vis förankra teaterupplevelsen i vår samtid. Workshoparna bygger på innehållet i studiematerialet.

Workshop innan teaterbesöket: 100 € / skola. Teaterpedagogen besöker skolan och håller workshop á 45-60 min för samtliga grupper som ska se föreställningen.

Workshop efter teaterbesöket: 100 €/ skola. Teaterpedagogen besöker skolan och håller workshop á 45-60 min för samtliga grupper som sett föreställningen.

Boka workshop via vår teaterpedagog sarah.bergkulla@wasateater.fi, tfn +358 (0)44 750 31 77